

Konferencja naukowa pt. „Konstytucjonalizm polski” z okazji jubileuszu 45-lecia pracy naukowej oraz 70-lecia urodzin prof. dr. hab. Andrzeja Szmyta (Gdańsk, 6 marca 2020 r.)

W dniu 6 marca 2020 roku w Gdańsku odbyła się konferencja naukowa pt. „Konstytucjonalizm polski” z okazji jubileuszu 45-lecia pracy naukowej i 70-lecia urodzin prof. dr. hab. Andrzeja Szmyta. W zabytkowym gmachu Dworu Artusa zgromadzili się rodzina, przyjaciele i współpracownicy Profesora oraz przedstawiciele krajowych ośrodków akademickich. Listy gratulacyjne wpłynęły także z zagranicy. Do Jubilata skierowanych zostało wiele ciepłych słów uznania i podziwu.

Uroczystość prowadził jeden z wychowanków Profesora Andrzeja Szmyta – Prodziekan Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Gdańskiego dr hab. Marcin Michał Wiszowaty, prof. UG, witając najpierw gości zgromadzonych w Wielkiej Hali Dworu Artusa. Wśród nich znaleźli się m.in. Prorektor ds. Nauki Uniwersytetu Gdańskiego – prof. dr hab. Piotr Stepnowski, Dziekan Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Gdańskiego – dr hab. Wojciech Zalewski, prof. UG oraz prezydent Miasta Gdyni – dr Wojciech Szczurek, którzy wygłosili przemówienia powitalne.

Jako pierwszy głos zabrał Dziekan Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Gdańskiego – dr hab. Wojciech Zalewski, prof. UG, otwierając konferencję i składając Profesorowi Andrzejowi Szmytowi serdeczne gratulacje z okazji podwójnego jubileuszu, jak również kierując do niego słowa podziękowania nie tylko za wieloletnią działalność naukową, ale także za działalność organizacyjną na rzecz Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Gdańskiego. W swoim przemówieniu podkreślił,

że Profesor Andrzej Szmyt pełnił w latach 1996–2002 funkcję Dziekana Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Gdańskiego, w istotny sposób przyczyniając się do powstania nowej infrastruktury Wydziału, jak również wzrostu liczby studentów oraz uzyskanych tytułów i stopni naukowych przez pracowników w tamtym okresie.

Następnie słowa uznania wyraził Prorektor ds. Nauki Uniwersytetu Gdańskiego – prof. dr hab. Piotr Stepnowski, który w imieniu władz rektorskich podziękował Jubilatowi za jego wkład w rozwój gdańskiego ośrodka akademickiego, podkreślając jednocześnie, że działalność Profesora Andrzeja Szmyta wykracza daleko poza sam Uniwersytet Gdański. Prorektor wyraził także słowa uznania dla konsekwentnie realizowanej przez Jubilata ścieżki kariery akademickiej oraz jego osiągnięć w zakresie polskiego konstytucjonalizmu. Wręczył też Jubilatowi Złoty Medal Uniwersytetu Gdańskiego „BENE MERITO ET MERENTI”, przyznany przez Rektora Uniwersytetu Gdańskiego – prof. dr. hab. Jerzego Gwizdałę w uznaniu za wybitne osiągnięcia w pracy uniwersyteckiej.

Jako ostatni gratulacje wygłosił Prezydent Miasta Gdyni – dr Wojciech Szczurek, dziękując Jubilatowi za wieloletnie pełnienie przez niego pionierskiej funkcji Rzecznika Obywateli przy Radzie Miasta Gdyni. Podkreślił, że Profesor Andrzej Szmyt, jako jeden z pierwszych lokalnych ombudsmanów w Polsce, wniósł nieoceniony wkład w rozwój demokracji, tworząc procedury pomocy prawnej dla mieszkańców swojego miasta i zapisując się w ten sposób na kartach jego historii.

Po mowach powitalnych rozpoczęła się sesja plenarna, podczas której referaty wygłosili: prof. dr hab. Maria Kruk-Jarosz, prof. dr hab. Hanna Suchocka oraz prof. dr hab. Zbigniew Witkowski.

Czy Konstytucja RP z 1997 r. mogła być lepsza? Takie pytanie postawiła w swoim wystąpieniu prof. dr hab. Maria Kruk-Jarosz w kontekście stale pojawiających się w debacie publicznej krytycznych uwag pod adresem obecnie obowiązującej Konstytucji RP. Dostrzegła, że owych słów krytyki można upatrywać nie tylko w aktualnych zmianach życia społecznego i politycznego, ale także w błędach tkwiących w rodowodzie obowiązującej ustawy zasadniczej, podejmując się w wystąpieniu analizy korzeni i determinant tworzenia tego aktu prawnego.

Z kolei prof. dr hab. Hanna Suchocka poświęciła swoje wystąpienie problematyce konkordatu jako umowy międzynarodowej. Zwróciła ona uwagę na fakt przypisywania konkordatowi znacznie bardziej instrumentalnego i politycznego charakteru aniżeli jakimkolwiek innym traktatom międzynarodowym. Dostrzegła, że dyskusje toczone się na temat konkordatu w istocie nie odnoszą się do jego charakteru prawnego, lecz do jego treści, kompatybilności z odnowionymi stanowiskami eklezjologicznymi, jak również jego oddziaływania na relacje Kościół – świat.

Jako ostatni z prelegentów swój referat wygłosił prof. dr hab. Zbigniew Witkowski, formułując na początku swojego wystąpienia ponadczasową wytyczną dla osób sprawujących władzę – *Ubi imperium, ibi responsibility* („Gdzie władza, tam odpowiedzialność”). Akcentując siłę i znaczenie władzy, wskazał na konieczność poważnego traktowania idei odpowiedzialności konstytucyjnej, która nie może pozostawać przysłowiowym „papierowym mieczem”, a zatem instytucją jedynie o charakterze pozornym. Zdaniem profesora w demokratycznym państwie prawnym musi istnieć wola pełnego urzeczywistnienia tej idei, ponieważ żadna władza nie może stać ponad prawem – zatem tam, gdzie jest władza, tam realnie musi istnieć również odpowiedzialność.

Po zakończeniu sesji plenarnej nastąpiło wygłoszenie laudacji jubileuszowej przez prof. dr hab. Leszka Garlickiego, który dokonał przedstawienia sylwetki i dorobku naukowego Jubilata, jednocześnie zaznaczając, że formalna emerytura nie oznacza zerwania z dotychczasowym trybem życia i nie pozbawia możliwości dalszego prowadzenia badań naukowych. W swych wspomnieniach profesor L. Garlicki odniósł się do ponad czterdziestoletniej znajomości z Jubilatą, nawiązując do czasu, kiedy jeszcze jako asystenci spotykali się w Bibliotece Sejmowej. Ich wieloletnia współpraca opierała się m.in. na kontaktach w ramach sejmowych zespołów ekspertów, pracy w czasopiśmie „Przegląd Sejmowy”, a później w czasopiśmie „Przegląd Konstytucyjny”, czy wspólnej redakcji wielu opracowań i publikacji naukowych.

W laudacji profesor L. Garlicki podkreślił także wielowymiarowość dorobku Jubilata, wskazując, że jest on nie tylko wybitnym uczonym, ale także zasłużonym organizatorem życia akademickiego, cenionym ekspertem różnego rodzaju instytucji władzy publicznej, ale także lojalnym

kolegą oraz uczciwym i rzetelnym człowiekiem. Dlatego też nie bez przyczyny w 2002 roku powierzono mu pełnienie funkcji kierownika Katedry Prawa Konstytucyjnego i Instytucji Politycznych na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Gdańskiego, gdzie z wielkim zaangażowaniem dbał o rozwój naukowy swoich współpracowników. Chociaż Profesor Andrzej Szmyt rozpoczął swoją edukację wyższą na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu, to jednak w połowie lat 70. XX wieku związał się z nowo utworzonym wówczas Wydziałem Prawa i Administracji Uniwersytetu Gdańskiego, gdzie przeszedł wszystkie stopnie kariery akademickiej – doktorat (1983), habilitację (1993) i uzyskanie tytułu profesora nauk prawnych (2014).

Profesor L. Garlicki odniósł się także do imponującego dorobku naukowego Jubilata, obejmującego kilkaset pozycji, w tym także pozycje w językach obcych. Jak zaznaczył, wiele z nich miało charakter pionierski, ponieważ Jubilat niejednokrotnie jako pierwszy podejmował w doktrynie pewne problemy i zagadnienia, dostrzegając ich ważki charakter dla nauki prawa konstytucyjnego. Powyższe zaś doprowadziło do tego, że publikacje Jubilata są powszechnie cytowane nie tylko w literaturze przedmiotu, ale także w orzeczeniach Trybunału Konstytucyjnego oraz ekspertyzach parlamentarnych, co świadczy o ich aktualności i doniosłym charakterze dla nauki prawa konstytucyjnego.

Na zakończenie profesor L. Garlicki dodał, że chociaż uroczystość w Dworze Artusa podsumowuje pewien etap w życiu naukowym Jubilata, to należy pamiętać, że otwiera zarazem nowy rozdział, który na pewno wypełniać będzie dalsza aktywność Profesora Andrzeja Szmyta, życząc mu tym samym nowych i jeszcze ciekawszych doświadczeń w życiu zawodowym, jak i prywatnym.

Po laudacji profesora L. Garlickiego, kanonier – zgodnie z obyczajem Dworu Artusa – odpalił lontownicą armatę na dziobie zawieszoną w sali zabytkowej feluki. Donośny wystrzał na cześć Jubilata został nagrodzony gromkimi brawami przez gości zgromadzonych na uroczystości.

W dalszej części uroczystości, zgodnie z tradycją akademicką, nastąpiło uroczyste wręczenie księgi jubileuszowej Profesorowi Andrzejowi Szmytowi przez pracowników Katedry Prawa Konstytucyjnego i Instytucji Politycznych – dr. hab. Krzysztofa Grajewskiego, prof. UG;

dr hab. Annę Rytel-Warzochę, prof. UG; dr. hab. Piotra Uziębło, prof. UG; dr. hab. Marcina Michała Wiszowatego, prof. UG; dr Agnieszkę Gajdę; mgr Aleksandrę Szydzik oraz emerytowanego pracownika Katedry – dr. Wiesława Kraluka. W księdze jubileuszowej zatytułowanej „Konstytucjonalizm polski” (Gdańsk 2020, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego) znalazły się opracowania napisane nie tylko przez współpracowników i uczniów Profesora Andrzeja Szmyta, ale przede wszystkim wybitnych polskich badaczy prawa, głównie prawa konstytucyjnego, ze wszystkich ośrodków akademickich w Polsce, którzy z uwagi na osobę Pana Profesora zdecydowali się wziąć udział w tym przedsięwzięciu. Wobec faktu, że Jubilat w swojej działalności naukowej skupiał się przede wszystkim na badaniach z zakresu prawa krajowego, księga jubileuszowa nieprzypadkowo koncentruje się na rozwiązaniach konstytucjonalizmu polskiego. Ostateczna liczba opracowań, jakie znalazły się w księdze jubileuszowej, jest niewątpliwie najlepszym dowodem uznania dla wieloletniej pracy Jubilata – księga obejmuje 111 tekstów poruszających problematykę szeroko rozumianego polskiego prawa ustrojowego, napisanych łącznie przez 116 autorów na prawie 1500 stronach. Konstrukcja książki jubileuszowej została oparta na systematyce Konstytucji RP, chociaż nieco zmodyfikowanej, aby zapewnić jej spójność. Teksty zostały podzielone na poszczególne rozdziały, w obrębie których został przyjęty porządek alfabetyczny. Recenzji tak okazałego dzieła podjęli się: dr hab. Monika Urbaniak (Uniwersytet Medyczny im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu), dr hab. Andrzej Kulig (Uniwersytet Jagielloński), dr hab. Adam Krzywoń (Uniwersytet Warszawski). Samej księdze jubileuszowej nie udało się jednak wydać, gdyby nie wsparcie finansowe dla Katedry Prawa Konstytucyjnego i Instytucji Politycznych ze strony Prorektora ds. Nauki Uniwersytetu Gdańskiego oraz Dziekana Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Gdańskiego.

Po wręczeniu książki jubileuszowej jako pierwszy wystąpił prof. dr hab. Marek Zubik, który w imieniu Komitetu Nauk Prawnych Polskiej Akademii Nauk złożył Jubilatowi najserdeczniejsze życzenia z okazji obchodzonych rocznic, jak również podziękował mu za możliwość współpracy w Biurze Studiów i Ekspertyz Kancelarii Sejmu (dziś Biuro Analiz

Sejmowych), a także w redakcji czasopism „Przegląd Konstytucyjny” i „Przegląd Sejmowy”.

Następnie głos zabrał prof. dr hab. Krzysztof Skotnicki – Prezes Polskiego Towarzystwa Prawa Konstytucyjnego, odnosząc się do wkładu, jaki Jubilat wniósł w działalność Towarzystwa, będąc wielokrotnie członkiem jego zarządu, a w latach 2002–2006 pełniąc funkcję jego prezesa. To właśnie w tym czasie Polskie Towarzystwo Prawa Konstytucyjnego realizowało grant badawczy podsumowujący pierwszy etap obowiązywania obecnie obowiązującej Konstytucji RP, którym współkierował Szanowny Jubilat.

Na zakończenie wystąpień Jubilat wygłosił przemówienie, w którym podziękował zgromadzonym gościom za przybycie, jak również wyraził swoją wdzięczność wobec wszystkich osób, które przyczyniły się do wydania Księgi Jubileuszowej, a także zorganizowały tę uroczystość. W swoim wystąpieniu zaznaczył, że przez wszystkie lata swojej pracy zawodowej zawsze kierował się takimi wartościami, jak gotowość niesienia pomocy, uczciwość, rzetelność i sumienność, które – zwłaszcza współcześnie – stanowią bufor bezpieczeństwa przed poddaniem się koniunkturalizmowi politycznemu. Jubilat nie zapomniał wspomnieć także o swoich mistrzach, w szczególności o profesorze Andrzeju Gwiżdżu, który nie tylko był promotorem jego pracy doktorskiej, ale także kształtował go jako naukowca. W przemówieniu Jubilat skierował także słowa podziękowania w kierunku społeczności akademickiej Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Gdańskiego, w której przyszło mu funkcjonować przez całe swoje życie zawodowe. Profesor Andrzej Szmyt nie ukrywał swej radości z możliwości czynnego udziału w rozwoju tego ośrodka akademickiego, najpierw pełniąc funkcję Prodziekana, a przez kolejne dwie kadencje funkcję Dziekana Wydziału. Podkreślił także, że zespół swych uczennic i uczniów, jak również współpracowników w Katedrze kształtował w poczuciu rzetelności i godności, właściwej dobremu tradycjom uniwersyteckim. W wystąpieniu Jubilat zaakcentował także swoje silne więzi z polskim środowiskiem naukowym prawa konstytucyjnego, u podstaw którego – jak wskazał – leżą dwa zasadnicze filary: coroczne Zjazdy Katedr i Zakładów Prawa Konstytucyjnego oraz

tradycja wydawania ksiąg jubileuszowych. Zdaniem Jubilata to właśnie pielęgnowanie tych dwóch tradycji zbudowało silną więź i pozycję środowiska konstytucjonalistów w Polsce. Na zakończenie Profesor Andrzej Szmyt zwrócił się w przemówieniu do swojej małżonki Beaty oraz rodziny, dziękując im za obecność i nieocenione wsparcie w realizacji celów zawodowych.

Oficjalną część uroczystości zwieńczył koncert Cappelli Gedanensis – zespołu o długiej historii i bogatych tradycjach muzycznych, który wykonał kilka znanych i lubianych utworów, wprawiając gości w dobry i pozytywny nastrój. Po koncercie goście wraz z Jubilatą udali się na bankiet zorganizowany w Piwnicy Rajców – znanej i cenionej gdańskiej restauracji pod Dworem Artusa, gdzie mogli oddać się rozmowom w kularach i spędzić czas z Jubilatą.

Scientific conference „Polish constitutionalism” on the occasion of the 45th anniversary of scientific work and the 70th birthday of Professor Andrzej Szmyt (Gdańsk, 6th March 2020)

Aleksandra Szydzik – mgr, Katedra Prawa Konstytucyjnego i Instytucji Politycznych, Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Gdańskiego.